

**ÖSTERSUNDS
KOMMUN**

Kommunala pensionärsrådet protokoll

2021-09-09
Kl. 13:00–16:00

Plats och tid	Digitalt via ”Teams”, den 9 september 2021 kl. 13:00-16:00
Paragrafer	§§ 25-29
Beslutande	Stephen Jerand, KD, Kommunstyrelsen Lise Hjemgaard Svensson, M, Vård- och omsorgsnämnden, ordförande Gertrud Nygren, PRO Inger Breil, PRO Alvi Berglund, PRO Margaretha Mooe Hellenen, SPF Christina Bondelid, SKPF Britt Wikman, SKPF,
Närvarande ersättare	Anton Waara, S, Vård- och omsorgsnämnden Inger Könberg, PRO Bo Örjan Försth, PRO Katrín Wallin, PRO Eivor Hagström, SKPF Per-Håkan Högmark, SKPF
Övriga närvarande	Magnus Eriksson, sekreterare Bodil Evertsson, medicinskt ansvarig för rehabilitering, § 25 Helene Sandal, tillgänglighetsstrateg, § 26 Ellen Kristiansson, utvecklingsstrateg, § 26 Åsa Wallin, projektledare, § 27 Karin Söderberg, mark och exploateringsingenjör, § 28 Ulrika Paulsson, uppdragsstrateg, §§ 28 - 29

Utses att justera Inger Breil
Justering 2021-09-20

Underskrifter

Sekreterare
Magnus Eriksson

Ordförande
Lise Hjemgaard Svensson

Justerare
Inger Breil

Justeringen av Kommunala pensionärsrådets protokoll från den 9 september 2021 har tillkännagivits genom publicering på Östersunds kommuns hemsida.

Förvaringsplats Vård- och omsorgsförvaltningen

Innehållsförteckning

§25 Uppföljning hur arbetet med omfattande hemtjänst fungerar	5
§26 Information om riktlinjer för minskad ojämlikhet och för hälsa och välbefinnande.....	6
§27 Information från Projekt åldrandevänlig kommun.....	12
§28 Information om kommunens strategi för bostadsförsörjning...	16
§29 Övriga frågor	18

§ 25 Uppföljning hur arbetet med omfattande hemtjänst fungerar

Bodil Evertsson kommer till Kommunala pensionärsrådet för att informera om hur arbetet med omfattande hemtjänst fungerar. Omfattande hemtjänst är det begrepp som tidigare innefattade Trygghetsteamet.

Bodil berättar om bakgrunden till varför man infört denna förändring. Uppdraget har varit hos alla hemtjänstutförare sedan 16 april 2021. Sedan start har 29 medborgare haft denna insats. Enkät har skickats till anhöriga och medborgare och detta har visat på mycket stor nöjdhet med insatsen. Samtliga 29 som haft denna insats har övergått till fasta besök inom 2 dygn. Samarbetet mellan hemtjänstutförare, nattorganisation och biståndshandläggare har fungerat mycket bra. När man startade hade det bestämts att ha arbetsgrupp med undersköterska, arbetsterapeut, fysioterapeut, distriktssköterska och biståndshandläggare. Man försöker utveckla den processen med arbetsgrupper som kan omfatta fler medborgare.

Lise Hjemgaard Svensson frågar om medborgare väljer Korttidsboende i högre omfattning och om det ses över om var gräns ska gå mellan omfattande hemtjänst eller Korttidsboende. Vilka medborgare ska kunna få omfattande hemtjänst? Bodil svarar att detta är något som man tittar på och arbetar med. Uppföljning kommer att delges rådet vid senare tillfälle under hösten.

Representant från rådet frågar om det finns tillräckligt med Korttidsplatser. Bodil menar att det inte finns för få korttidsplatser, men för tillfället är det låg omsättning på lägenheter inom särskilt boende och just nu står 80 personer i kö för särskilt boende.

§ 26 Information om riktlinjer för minskad ojämlikhet och för hälsa och välbefinnande

Helene Sandal, tillgänglighetsstrateg och Ellen Kristiansson kom till Kommunala pensionärsrådet för att prata om och ta in synpunkter om de riktlinjer de håller på att ta fram för Minskad ojämlikhet och för Hälsa och välbefinnande.

Uppdraget att ta fram dessa riktlinjer kommer från politiken. Dessa riktlinjer ska användas som grund när andra riktlinjer och styrdokument inom kommunen tas fram, samtliga förvaltningar. Ej beslutade ännu. Ska upp till kommunstyrelsen för godkännande sedan ut på remiss till förvaltningarna.

Riktlinje för minskad ojämlikhet ersätter strategin ”Ett Östersund för alla – för ett inkluderande samhälle genom design för alla” samt handlingsplan ”Barnfattigdom”.

Riktlinje för minskad ojämlikhet

Vad behöver kommunen beakta vid framtagande av denna riktlinje?

Förverkliga mänskliga rättigheter, Agenda 2030, konventioner, diskrimineringslagstiftning, barnkonventionen, funktionshinderpolitik (ett horisontellt politikområde), regional utvecklingsstrategi, Regional Folkhälsopolicy.

Varför behövs riktlinjen för minskad ojämlikhet?

Riktlinjen för minskad ojämlikhet ska visa vad Östersunds kommun ska göra för att skapa ett samhälle där alla kan vara delaktiga utan hinder och där kommunen har ett barnrättsperspektiv.

Kommunala verksamheter har möjlighet/rådighet att påverka flera faktorer som har betydelse för möjlighet till delaktighet, såsom samhällsplanering, skolverksamhet, vård, omsorg, miljö och natur.

Nuläge – personer med funktionsnedsättning (några exempel)

- Utbildningsnivån är lägre bland personer med funktionsnedsättning än övriga i befolkningen. Två orsaker är att särskilt stöd sätts in för sent och att elever med funktionsnedsättning känner sig mer otrygga.
- Det är också vanligare att unga med funktionsnedsättning varken studerar eller har arbete. Många upplever diskriminering och kränkande behandling i arbetslivet.
- Möjligheterna till arbete och löneutvecklingen är sämre. Att kunna försörja sig själv är en avgörande faktor för andra levnadsvillkor som hälsa, privatekonomi och fritid.
- Personer med funktionsnedsättning står oftare utanför arbetsmarknaden jämfört övrig befolkning.

1. Östersunds kommun verkar för att utjämna skillnader i livsvillkor mellan olika grupper

Att utjämna skillnader i livsvillkor mellan grupper innebär att alla har möjlighet att vara delaktiga i det sociala, ekonomiska och politiska livet oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning – det leder till ”Ett Östersund för alla”.

Kommunen skapar förutsättningar så att medborgarna känner tillit till det demokratiska samhället och till varandra. Östersunds kommun verkar för bostadsområden som är socialt hållbara för att bland annat motverka boendesegregation.

2. Östersunds kommun verkar för att vara en åldrandevänlig kommun sett ur ett livsloppsperspektiv

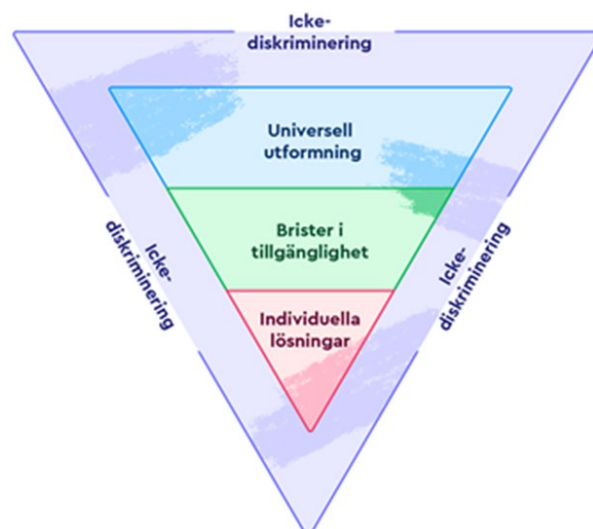
Personer över 65 år och personer med funktionsnedsättning ska ges möjlighet att leva hälsosamma och självständiga liv med ökad och stärkt delaktighet i samhällsfrågor.

Arbetet för att bli en åldrandevänlig kommun omfattar att skapa tillgängliga och trygga utemiljöer, transporter och bostäder, möjliggöra social delaktighet, social tillhörighet, ge tillgång till arbete/sysselsättning, stärka medborgarinflytande, erbjuda tillgänglig information och kommunikation samt tillhandahålla bra samhällsstöd och service.

Personer över 65 år och personer med funktionsnedsättning ska vara delaktiga i detta utvecklingsarbete.

Att arbeta utifrån ett livsloppsperspektiv innebär att aktiviteter/insatser ska genomföras för målgrupper i livets alla skeden.

Lyckas vi med att utforma samhället universellt, så att det fungerar för en mångfald av människor, då blir det färre hinder för delaktighet och det behövs färre individuella lösningar. Ingen behöver bli diskriminerad.

3. Östersunds kommun ställer krav på universell utformning av miljöer, produkter och tjänster

Östersunds kommun ställer krav på universell utformning i stället för att utforma särlösningar för vissa grupper. I Östersunds kommun bemöts alla människor likvärdigt och det är den rådande normen.

Principer som ska beaktas är likvärdig användning, flexibilitet i användning, enkel och intuitiv användning, uppfattbar information, tolerans för misstag, låg fysisk ansträngning, storlek och utrymme för åtkomst och användning. Det som är nödvändigt för 20% av befolkningen, underlättar för 40% och är bekvämt för alla.

4. Östersunds kommun verkar för att systematiskt identifiera och undanröja hinder för delaktighet i alla samhällsområden

Hinder uppstår när människor inte kan vara delaktiga i samhället. För att identifiera och undanröja hinder för delaktighet i kommunen är en förutsättning att medborgare involveras i processen. Kommunen ska också arbeta systematiskt med att utveckla kommunikation och information om tillgänglighet till miljöer, produkter och tjänster.

5. Individen är delaktig i utformning och beslut av personliga lösningar som har hög kvalitet och är likvärdiga.

Individuella stöd och lösningarna kan ses som kompensation av brister i samhällets utformning eller som kompensation av funktionsförmåga. Individuella stöd och lösningar kan vara avgörande för individens möjlighet till delaktighet för att säkerställa oberoende, självbestämmande och självständighet hos individen.

Riktlinjen för god hälsa och välbefinnande

Vad behöver kommunen beakta vid framtagande av denna riktlinje?

- Mänskliga rättigheter
- Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling
- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Översiktsplan Östersund 2040
- Regeringens proposition 2017/18:249. God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik
- Vår hälsa – länets möjlighet. Folkhälsopolicy för Jämtlands län 2020-2024.
- En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020
- Regional ANDT-strategi för Jämtlands län 2015–2020

Varför behövs riktlinjen?

- Andelen som upplever sin hälsa som god minskar (från 71% till 66%)
- Andelen äldre ökar vilket kommer kräva förebyggande och främjande insatser
- 35 % uppnår inte rekommendationerna för daglig fysisk aktivitet-geografiska skillnader
- 26 % har avstått från att gå ut ensamma (bland kvinnor är det 43%)
- Riskkonsumtion av alkohol ökar, framförallt bland män
- 47% av eleverna i åk 9 har någon gång druckit alkohol- ingen minskning
- Andelen flickor i åk 2 på gymn. Som snusar ökar
- Andelen elever som uppger att de blivit erbjudna att prova narkotika samt de som har lust att prova har ökat

1. Östersunds kommun verkar föredömligt för att alla människor ska ha likvärdiga förutsättningar att göra goda val för sin hälsa såväl psykiskt, fysiskt och socialt

Alla medborgare ges likvärdiga möjligheter till god hälsa och ett långt och aktivt liv. Östersunds kommun ska samverka med relevanta aktörer, arbeta förebyggande och på ett föredömligt sätt verka för att alla ska ha en god psykisk, fysisk och social hälsa. En god hälsa är avgörande för fler aspekter senare i livet. Särskilt fokus ska därför läggas på barn och unga samt personer med funktionsnedsättning.

2. Östersunds kommun verkar för hälsofrämjande livsmiljöer för alla

I Östersunds kommun har alla medborgare en trygg och säker miljö att bo, verka och vistas i. Kommunen ska skapa goda förutsättningar till rörelse och sociala mötesplatser, såväl fysiska som digitala. Genom att utveckla hälsofrämjande livsmiljöer så som bostadsområden, skolverksamhet, miljö och natur främjas också medborgarnas hälsa.

3. Östersunds kommun verkar för att alla medborgare får likvärdiga förutsättningar till utbildning och arbete

Östersunds kommun verkar för att medborgare ges likvärdiga möjligheter till ett självständigt liv genom lyckade studier, egen försörjning genom arbete samt att de har möjlighet att lära hela livet. Östersunds kommun verkar för att alla medborgare ska få möjlighet till en meningsfull sysselsättning. Genom att skapa möjlighet till utbildning och arbete, som är viktiga faktorer för inkludering och integration i samhället minskar risken för utanförskap.

4. Östersunds kommun verkar för att barn och unga skyddas från alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar (ANDTS)

Kommunanställda ska i sitt arbete med barn och unga vara goda förebilder, restriktiva och kunniga om ANDTS och dess konsekvenser. Kommunen stärker vårdnadshavare med kunskap och verktyg för förebyggande familjeliv.

Kommunala verksamheter och evenemang riktade till barn och unga som helt eller delvis finansieras av kommunen ska vara fria från ANDTS.

5. Östersunds kommun verkar för medborgarnas frihet från narkotika, dopning, tobak, spel om pengar samt alkohol

Östersunds kommun arbetar aktivt med att förändra medborgarnas attityder, normer och ger ökad kunskap kring ANDTS och dess konsekvenser på hälsa och samhälle. Medborgarna ska ha tillgång till evenemang och offentliga miljöer fria från ANDTS.

Som tobaksfri kommun stöttar Östersunds kommun de anställda som väljer att sluta med sitt tobaksbruk. Kommunen arbetar aktivt med att uppnå målet i Tobacco Endgame- Rökfritt Sverige 2025. Risk- och missbruk ska upptäckas tidigt, särskilt hos unga vuxna, föräldrar till minderåriga och personer från 65 år.

§ 27 Information från Projekt åldrandevänlig kommun

Åsa Wallin, projektledare Projekt åldrandevänlig kommun (Age-friendly cities and communities) informerar om de medborgardialoger som kommunen planerar att genomföra med medborgare 65+ under hösten 2021 (under förutsättning att corona-restriktionerna tillåter det).

Åsa vill även prata med Kommunala pensionärsrådet om äldre medborgares inflytande/påverkansmöjlighet generellt sett.

Så är Projekt Åldrandevänlig kommun (AFCC) upplagt

- Projektet pågår från april 2020-mars 2022
- Under försommaren och hösten 2020 gjordes en nulägesanalys med äldre 65+ (3 undersökningar har genomförts, 2 fokusgruppsintervjuer återstår)
- Under våren 2021 gjordes en nulägesanalys med personer med funktionsnedsättning 18+ (5 undersökningar har genomförts, kompletterande fokusgruppsintervjuer/medborgardialoger med utvalda grupper återstår)
- Under hösten 2021 ska det genomföras kompletterande medborgardialoger innan det utformas en 3-årig handlingsplan utifrån vad som framkommit i nulägesanalyserna
- Beslut om handlingsplanen fattas våren 2022

Att utveckla former för medborgarmedverkan och medborgardialoger är en central del av arbetet med "Age-friendly cities and communities" (det är ett av de åtaganden man har som medlem i WHO:s AFCC-nätverk)

Den pågående corona-pandemin har fram till nu tyvärr begränsat möjligheterna att kunna genomföra dialoger med berörda medborgare.

Målgrupp – medborgare 65+

- Dialogdirektiv har tagits fram i samråd med kommunalråd Stephen Jerand
- 5 fysiska dialoger och ev. 1 digital dialog är tänkt att genomföras under oktober-november 2021 (om corona-restriktionerna så tillåter)
- Syftet med dialogerna är att få kompletterande underlag inför framtagandet av den fleråriga handlingsplanen
- Målsättningen är att göra medborgare 65+ delaktiga i att hitta förslag till lösningar med utgångspunkt från de förbättringsområden som identifierats i nulägesanalysen
- Grad av inflytande = en kombination av konsultation och dialog

Sammanträdesdatum
2021-09-09

De fysiska dialogerna kommer att genomföras i följande områden: Hornsberg (Frösön), Centrala stan, Körfältet, Odensala, Lit Brunflo och Torvalla har valts bort då det redan genomförts dialoger med medborgare 65+ i dessa områden under 2020 (inom ramen för andra utvecklingsprojekt)

Alla över 65 år som bor i ordinärt boende i de utvalda områdena kommer att få en personlig inbjudan där de erbjuds anmäla sig till att medverka vid medborgardialogerna enligt ”först till kvarn-principen”

Politiker i Kommunstyrelsen och berörda nämnder kommer också att bjudas in till dialogerna

Målgrupp – medborgare med funktionsnedsättningar 18+

Medborgardialoger planeras med följande grupper:

- Personer med hörselnedsättningar (HRF)
- Personer med synnedsättningar (SRF)
- Personer med rörelsenedsättningar
- Personer med NPF-diagnoser
- Personer med intellektuell funktionsnedsättning

När det gäller dessa dialoger så behöver en dialog föras med respektive funktionshinderorganisation om lämpliga datum.

Syftet med dialogerna är i dessa fall både att få mer info om förbättringsområden och förslag till lösningar.

Politiker i KS och berörda nämnder kommer även i dessa fall att bjudas in att medverka vid dialogerna.

Hur kan vi utveckla målgruppens möjlighet att påverka?

Stephen Jerand påpekar att man trots covid pandemi och så vidare kommit en bit på väg i arbetet. Medborgardialogerna blir en bra start för att utveckla medborgarnas inflytande.

Rådsrepresentant undrar vilka städer som omfattas i AFCC. Åsa berättar att det är de städer som ansökt om att vara med. Det finns ett särskilt nätverk för de nordiska länderna. I nuläget är det över 1000 städer runt om i världen som är med i nätverket.

Det startas upp en Äldreomsorgsberedning inom kommunen som kommer att starta upp under 2021.

Det är medborgarnas bästa i första rummet gällande AFCC påpekar Stephen och partipolitik ska inte ligga till grund i detta arbete.

Exempel på olika sätt att stärka målgruppernas inflytande och delaktighet

- Samråd med bland annat Kommunala pensionärsrådet och Tillgänglighetsrådet inför beslut
- Medborgarförslag
- Projektet ”Rätt från början – metoder för medskapande utformning” (Vinnova-finansierat samverkansprojekt mellan Östersunds kommun, Parasportförbundet och Mittuniversitetet för att utveckla tillgänglighet ibland annat idrottsarenor. De som nyttjar arenor och aktivitetsytor medverkade i hela utvecklingsarbetet.)
- Tjänstedesign/användardriven innovation i offentlig sektor (att man utvecklar tjänster med utgångspunkt i användarnas behov). Utbildningar i detta anordnas av bl.a. SKR.

Några resultat från de allmänna enkätundersökningar som genomförts med äldre 65+ och personer med funktionsnedsättningar 18+ 2020-2021

- I den enkätundersökning som genomfördes riktad till äldre 65+ år 2020 uppgav endast en dryg tiondel av de svarande (11%) att de känner att de har möjlighet att påverka de beslut som kommunen fattar. Övriga svarade antingen att de inte tycker att det stämmer särskilt bra (cirka 51%) eller att de inte vet om de kan göra det (37%).

Sammanträdesdatum
2021-09-09

- I den enkätundersökning som genomfördes våren 2021 riktad till personer med funktionsnedsättningar 18+ uppgav en femtedel av de svarande (20%) att de har möjlighet att påverka de beslut som kommunen fattar. Övriga svarade antingen att de inte tycker att det stämmer särskilt bra/inte alls (46%) eller att de inte vet om de kan göra det (33%).
- Ungefär en femtedel (17%) av dem som besvarade 65+-enkäten tycker att äldre blir tillfrågade om hur produkter och tjänster kan utvecklas för att passa deras behov. En tredjedel (32%) tycker inte att det är så och närmare hälften (48%) säger att de inte vet om det är så.

Åsa Wallin kommer att återkomma till KPR inom kort för att mer diskutera äldre medborgares inflytande/påverkansmöjlighet generellt sett.

För mer information om projektet
Se www.ostersund.se/afcc
eller kontakta
Projektledare Åsa Wallin via e-post
asa.wallin@ostersund.se
eller telefon 070 – 692 66 44

§ 28 Information om kommunens strategi för bostadsförsörjning

Karin Söderberg, mark och exploateringsingenjör vid Kommunledningsförvaltningen, Mark och Exploatering kom till KPR för att informera om den remiss som tidigare skickats ut till bland annat Kommunala pensionärsrådet samt kort gå igenom kommunens strategi för bostadsförsörjning.

Mark och exploatering har fått i uppdrag av Kommunstyrelsen att under 2021 revidera kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen. I denna revidering ska dokumentet arbetas om till en strategi i enlighet med kommunens struktur för styrdokument. Strategin ska lyfta fram de prioriterade utvecklingsområden kommunen samlat ska arbeta med de kommande åren för att uppnå kommunens mål för bostadsmarknaden. Syftet med strategin är att bidra till en långsiktigt hållbar bostadsförsörjning i kommunen.

Bostäder som möter äldres behov och efterfrågan är ett av de prioriterade utvecklingsområden som läggs fram i förslaget till Kommunstyrelsen i oktober.

Riktlinjer (strategi) för Bostadsförsörjning

- Politiskt och strategiskt styrdokument
- Kommunens generella bostadsförsörjningsansvar och nyproduktionens betydelse
- Info till medborgare och marknadens aktörer
- Ska grundas på en analys av demografi, bostadsbeståndet och marknadsförutsättningarna

Slutsatser efter analys inför framtagande av riktlinjer

- Osäkerhet i prognoserna = ökat behov av flexibilitet i planeringen
- Eftersträva jämn utbyggnadstakt bostäder och infrastruktur
- Koppla planering och byggande till målen för bostadsförsörjningen; leder detta projekt oss närmre den bostadsmarknad vi vill ha? Fokus på bostäder som äldre vill och kan flytta till
- Efterfrågan framför allt på lägenheter under nyproduktionskostnad och småhus
- Öka andelen småskalig bebyggelse
- Stödja innovativa initiativ till byggande till lägre kostnader och på landsbygden

Föreslagna prioriterande utvecklingsområden

- Löpande strategiskt arbete med bostadsförsörjningen och förbättrad uppföljning
- Planera och bygga blandat
- Möjliggöra för fler att kliva in på bostadsmarknaden
- Planering och byggande för en äldre befolkning
- Stimulera ökad rörlighet på bostadsmarknaden
- Bostadssociala insatser

Exempel på föreslagna åtgärder

- Analys - tillgänglighet i bostadsbeståndet, tillgänglighet till service i stadsdelar/kommundelar
- Dialog kring boendepreferenser och behov
- Prioritering av lägen (fastigheter) nära service och kollektivtrafik
- Stöd i bostads-/flyttfrågor

§ 29 Övriga frågor

- Ulrika Paulsson, uppdragsstrateg, går igenom och informerar om Bostadsförsöket. Bostadsförsöket är en mobilapp som används som ett slags enkät för att undersöka svenska bostäder ur ett tillgänglighetsperspektiv. Utdrag från Bostadsförsökets hemsida: ”För att vi ska kunna leva bra och aktiva liv behöver vi ha bostäder som är anpassade efter våra behov. Detta innebär särskilda krav på bostäder för äldre personer och personer med funktionsvariationer. Hur tillgängliga är egentligen Sveriges bostäder för äldre? Det ska svenska skolelever, lärare och pensionärer hjälpa forskare vid Lunds universitet att ta reda på i ForskarFredags massexperiment 2021 – Bostadsförsöket!”
Länk till Bostadsförsöket: <https://forskarfredag.se/forskarfredags-massexperiment/bostadsforsoket/>
- Utvärdering av Vård- och omsorgsnämndens beslut att anställa utbildade vårdbiträden som ska ersätta utbildad personal. Återkopplingen är att det har enligt statistik och fråga till sektorerna anställts tre (3) vårdbiträden. Rådet önskar att detta åter följs upp vid ett senare sammanträde.
- Information om föreningsbidrag.
Kommunala pensionärsrådet informeras om vilka riktlinjer som gäller för föreningsbidrag och verksamhetsbidrag och hur beviljade bidrag följs upp och kontrolleras i efterhand. Eventuellt lyfts detta igen vid ett senare möte. Rådet informeras om att det går att söka föreningsbidrag till och med 15 oktober för verksamhetsåret 2020, detta på grund av pandemin.
- Rådets ordförande informerar om Coronapandemins påverkan på Vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet. I nuläget så är det liten påverkan på förvaltningens verksamheter. Förutom att det är långa köer till särskilda boenden efter ett uppdämt behov då medborgare tidigare inte vågat flytta till boenden samt att det är låg omsättning på lägenheter just nu.
- Innehåll på halv utbildningsdag för KPR hösten 2021.
Innehållet kommer att tas upp på nästa sammanträde med rådet, där också datum för utbildningsdag i november kommer att bestämmas.
- Från och med nästa sammanträde den 7 oktober kommer Kommunala pensionärsrådets sammanträden att genomföras med fysisk närvaro.